

BARUCH  
TERCATIN

# „Nu aștepta să fii rugat pentru a face bine“

*Binecunoscut și ca un asiduu colaborator al calendarului editat de revista „Realitatea Evreiască“, Baruch Tercatin reușește mereu să picure înțelepciune în pertinente comentarii asupra celor mai importante sărbători iudaice, în remarcabile sinteze ale pericopelor anului.*

*Cu prilejul unei recente escale în țara natală, unde a revenit să se asigure de acuratețea unor lucrări ale sale în curs de apariție, am avut prilejul să stăm de vorbă.*

AVRAM CROITORU: - Prin diploma câpătată la absolvirea facultății sunteți inginer mecanic, dar ați devenit și un inginer al mecanismului sufletului omenesc, răspândind prin conferințe și scrieri învățătura talmudică. Izvorul cunoștințelor dumneavoastră în domeniu poate fi căutat în casa părintească din Iași?

## La izvor

BARUCH TERCATIN: - Fără nici o ezitare vă dau un răspuns afirmativ. În mai 1928, m-am născut într-o casă de evrei sioniști și religioși tradiționaliști. Fratele meu era conducătorul filialei ieșene a „Betar“-ului, o organizație care îl avea ca lider pe Zeev Jabotinski. Atunci când el a vizitat Iașiul, cred că aveam doar 10 ani, dar îmi aduc aminte de atmosfera creată cu prilejul adunării de la cinematograful „Trionon“. Masa de evrei venită să-i asculte conferința era de zece ori mai mare decât capacitatea sălii, așa că s-au pus megafoane în jurul clădirii. Cum noi locuim în apropiere, l-am putut asculta vorbind cu patos despre Palestina. Sămănța dragostei mele pentru Țara Sfântă a Israelului a fost pusă încă de pe când eram copil mic în „main șteitală los“.

- Iar educația religioasă...

- ...puțin de la heider, puțin de la școala evreiască, puțin de la profesorul care venea acasă și de la care am învățat și ebraica, dar enorm, enorm de mult și-au lăsat amprenta învățăturile primite de la tatăl meu: „Tu nu aștepta ca să fii rugat pentru a face un bine, tu să cauți să faci un bine. Dacă vezi pe cineva în nevoie, oferă-te să-l ajuti“. Și acum, peste ani, nu am uitat să aplic cu consecvență această învățătură care dă un sens, o împlinire vieții mele.

Ani  
de liceu

- Când ați venit în București?

- După pogromul din iunie 1941 de la Iași, în pofida legilor severe, am reușit să ne stabilim în Capitală și am făcut liceul la „Cultura Max Azriel“...

- ...unde era director Moni Littman.

- Minunat om!

- Moni Littman a educat multe generații de elevi, care își amintesc cu dragoste de el.

- Când a reușit să facă Alia, a fost primit la Tel Aviv, în cadrul unei adunări, de către profesorul laveț, o somitate a Israelului. Eram acolo și l-am auzit pe laveț zicând: „Pe când eram învățator într-un mic orașel și, intrând în clasă, îi vedeam pe copii jucându-se, îmi aduceam aminte de directorul Littman care venea lângă noi când ne vedea jucându-ne în curte“. Eu parcă îl simt și azi cum ne mângâia, iar bunătatea îi lumina fața. În toți acei ani de liceu, studiile iudaice nu s-au despărțit de mine. Mă duceam la conferințe să-i ascult pe Iacob Gropper, pe Șef Rabinul Alexandru Șafran, mergeam sâmbăta la Sinagoga „Malbim“, la cursurile de „Pirkei Avot“. Poate de atunci se trage dorința mea de a scrie o carte despre învățăturile părintești.

- Vis împlinit cu volumul apărut, nu demult, la Editura Hasefer.

Cetățean  
de onoare

- Sunteți, din anul 2004, „Cetățean de Onoare“ al orașului Tel Aviv.

- An de an primesc acest titlu persoane care au contribuit, în diverse moduri, la prosperitatea orașului, la ajutorarea semenilor. M-am simțit onorat când, în sala Operei, primarul mi-a înmănat Diploma.

- Pentru ce merite?

- N-am făcut nimic extraordinar, numai ceea ce am simțit că trebuie să fac, am făcut. Desigur că au existat cauze obiective, care au determinat conducerea primăriei. Știau că în fiecare săptămână vizitez casele unor oameni bătrâni și spitale cu bolnavi ce n-au familie, încercând să ajut cât pot. De asemeni, casa noastră este deschisă pentru cei în nevoie. Am rămas în viață după pogromul de la Iași și am jurat să fac totul ca Șoahul să nu se mai repete. Fratele meu, Isac, a pierit în valurile Mării Negre, cu vasul „Struma“, așa că, anual, particip la organizarea comemorărilor, iar la împlinirea a

50 de ani de la scufundarea vaselor „Struma“ și „Mefkure“, am avut inițiativa ca și în cadrul Knesset-ului să aibă loc un pios moment comemorativ. Dar n-aș putea să vă spun exact de ce am fost onorat cu acest titlu.



□ La decernarea titlului de „Cetățean de Onoare“ al orașului Tel Aviv

- Încerc să vă spun eu de ce: ați aplicat mereu învățătura tatălui dumneavoastră.

- Adevărat, adevărat! Prin această învățătură mă simt legat de frații mei coreligionari din România.

## „Mi-am câștigat ziua“

- Ați revenit de mai multe ori în România.

- Prima dată în 1994, adică după 44 de ani de când făcusem Alia. Atunci am venit și cu un prilej anume - decernarea premiilor de prietenie dintre Israel și România. Vărul meu din Milano, dr. Bruno Tercatin, a sponsorizat, în cinci ediții, excursia în Israel a unor personalități românești, iar eu, după decernarea premiilor, i-am condus prin Israel, de la Eilat la Rosh Hanikra.

- Pe la Iași ați mai fost?

- Desigur. Două dintre vizitele făcute în orașul natal mi s-au întipărit cu deosebire în minte: când l-am dus pe unul dintre nepoții mei să vadă unde

i s-a născut bunicul și când, la invitația F.C.E.R., m-am alăturat grupului plecat într-o Hanukiadă. În acele opt zile am avut bucuria să fiu alături de Marele Rabin Menachem Hacohen, cu care m-am și împrietenit. Din acele zile de Hanuca îmi amintesc de o întâmplare. Eram la Arad când, după ce noi, oaspeții, am fost prezentați, o femeie s-a apropiat de mine și mi-a spus cât de mult apreciază ceea ce public în Luah-ul R.E. Atunci mi-am dat seama că „mi-am câștigat ziua“, pentru că ceea ce scriu ajunge la sufletul oamenilor. Mă bucur să pot face ceva pentru evreul din România, care, timp de zeci de ani, cu greu putea să acumuleze cunoștințe iudaice.

- Amintiți câteva dintre scrierile prin care „v-ați câștigat ziua“.

## Scrieri

- În anul 2002, am scos primul volum din înțelepciunile Torei și hasidismului, iar după doi ani a apărut o nouă ediție revizuită și completată. Împreună cu dr. Viorica Constantinescu, am alcătuit un dicționar de personalități biblice și reprezentarea lor în artă. Privitor la cartea mea Pirkei Avot, vă dați seama ce sentimente m-au încercat atunci când Marele Rabin Menachem Hacohen mi-a spus că a oferit acest volum mai multor personalități ale bisericii și că la Templul Coral, sâmbăta după-amiază, se învață din comentariile cuprinse în carte. Când am avut prilejul să o dăruiesc personal ministrului de externe, Mihai Răzvan Ungureanu, venit în vizită în Israel, s-a purtat o scurtă discuție care m-a impresionat: „Trebuie să-mi oferiți această carte în urmă cu cinci ani!“. „De ce?“ „Pentru că mi-am dat doctoratul în legătură cu aceste probleme, iar cartea mi-ar fi fost utilă pentru documentare“.

- Ce persoană, în afara tatălui, a avut o influență determinantă în îndrumarea dvs. spirituală?

- Trebuie să amintesc de Marele Rabin



□ În timpul unei Hanukiade, alături de Marele Rabin Menachem Hacohen



□ Lansarea cărții „Pirkei Avot“ (av. Iulian Sorin, Al. Singer, B. Tercatin, E.S. Rodica Radian Gordon, ambasadorul Statului Israel în România)

## Salonul literar R.E.



Cunoscându-l de câțiva ani pe actorul și cântărețul Gabriel Mustăță Finkelstein (o să îi spunem, din prietenie, Gabriel, în continuare), m-a frapat întotdeauna melancolia din expresia feței și din maniera de a interpreta cântece din repertoriul israelian,

românesc, francez ș.a. Ne-am bucurat să-l avem invitat la Salonul nostru din 20 iulie 2005, unde, pe lângă „Elohin Șeli“ („Dumnezeul meu“) și multe alte cântece, am ascultat un roman ca o viață - de fapt, povestea reală a unei vieți demne de a fi pusă pe hârtie. În urmă cu 45 ani, Elisa Finkelstein, azi trăitoare în Israel, a „depus“ la o casă de copii din Drobeta T. Severin un copil abia născut, ce avea să fie înfiat de familia Mustăță, doi oameni ce-și doreau cu ardoare un copil. Noul tată a fost inspector naval, cu importante funcții, iar mama - „cea adevărată“ (și-a câștigat dreptul prin devoțiune și demnitate) - a fost o femeie inteligentă, frumoasă „ca o regină“. Copilul s-a bucurat de tot ce-i puteau oferi doi părinți bine situați social; au trăit cațiva ani la Viena. Anii au trecut,

## Viața și cântecele lui GABRIEL MUSTĂȚĂ FINKELSTEIN

care își odihnește, din 1978, pe vecie trupul în Cimitirul din Șos. Giurgiului - nu l-a cunoscut niciodată. În schimb, și-a cunoscut mama (Elisa), fratele (Adrian) și sora (Rita), care au făcut Alia în 1980. Pe Gabriel nu l-au căutat, dar el l-a găsit printr-o stăruință ce ne duce cu gândul la „vocea sângelui“. „De obicei, evreii nu s-abandonează copiii“, cum avea să remarce și prof. Zigu Tauberg, dar există și excepții. Relațiile dintre frați s-au păstrat. Este o relatare prea succintă pentru o „aventură de viață“ plină de durități și surprize.

Regretăm că-l cunoaștem prea puțin pe acest artist, în interpretare și în darul de a-și reda propria experiență de viață. Bun venit la Salon, Gabriel. „Șalom“!

BORIS MARIAN

Alexandru Șafran, cu care sunt permanent în legătură. Un om la vârsta lui - să fie sănătos -, când primește un fax de la mine, nu trec multe ore și îmi transmite un răspuns amplu pe probleme iudaice sau publice care să-mi fie de folos. Un sentiment de legitimă mândrie m-a cuprins atunci când directorul Editurii Hasefer, prof. Alexandru Singer, mi-a relatat că, în timpul întrevederii pe care a avut-o, la Geneva, cu Marele Rabin Alexandru Șafran, acesta a amintit de numele meu și de ceea ce fac pentru iudaismul român. Îi sunt profund îndatorat pentru învățăturile pe care mi le-a transmis prin scrieri și mă simt foarte legat sufletește de persoana sa.

Marele  
Rabin  
Alexandru  
Șafran

□ Alături de Marele Rabin al Genevei, Alexandru Șafran

- Printre multiplele funcții onorante pe care le aveți, una este legată de gazetărie.

## „Ultima oră“

- Da, am fost numit președinte de onoare al cotidianului de limbă română „Ultima Oră“, unde susțin și rubrica „Pericopa săptămânii“.

- Datorită cărui fapt considerați că acest ziar, apărut mai târziu în peisajul publicistic israelian, și-a câștigat un loc în inima cititorilor?

- Fără îndoială că datorită colectivului redacțional prestigios. Astăzi, „Ultima Oră“ poate fi socotit Ziarul (cu „z“ mare) evreilor originari din România. Aici scriu condeie de seamă ale literaturii și presei, ca Jean Steiger, I. Schechter, Doina Meiseles, Carol Isac, Rodica Grindea, profesioniști care își pun amprenta pe calitatea publicației.

Încercând să aflu ce calitate prețuiește și îl apropie pe Baruch Tercatin de semenii săi, acesta mi-a spus că printre sfaturile înțelepților noștri a găsit cuvintele: „Iubește pacea și aleargă după ea“, îndemn atribuit primului preot Aaron, fratele lui Moise, care iubea pacea și se străduia să o obțină. Această învățătură i s-a lipit de suflet lui Baruch Tercatin și nu numai că a pus să se scrie pe piatra tomبالă a tatălui său: „Aici este îngropat un evreu care iubește pacea și aleargă după pace“, ca semn că a fost nobilul crez al seniorului, dar acum, sau mai corect spus și acum, fiul, ajuns la vârsta senectuții, urmează aceeași cale, căutând prin toate mijloacele, oricând are posibilitatea, să planteze măslinul iubirii interumane.

AVRAM CROITORU